

Vrouwelijke landbouw - studenten in Kabul nog altijd 'in de wacht'

De mannen van hun jaargang zijn allang afgestudeerd. Maar de 36 vrouwelijke studenten van de met steun van WUR opgezette Afghaanse landbouwschool NAEC verkeren nog steeds in onzekerheid over hoe, en inmiddels ook óf, ze hun opleiding ooit kunnen voltooien. Hoe kon die situatie ontstaan? En zijn er nog oplossingen?

Tekst Marieke Enter

Begin november stuurden de Afghaanse vrouwelijke studenten een brandbrief aan de Tweede Kamer. Het leverde de ministers Schreinemacher (Buitenlandse Handel & Ontwikkelingssamenwerking) en Hoekstra (Buitenlandse Zaken) kritische vragen op. Ook Hans van Otterloo, tot voor kort namens WUR NAEC-projectmanager in Kabul, zit vol vragen. Hij staat in nauw contact met de NAEC'ers, al woont hij niet meer in Afghanistan. 'Minister Schreinemacher verklaarde dat de veiligheidsrisico's voor de vrouwen te groot zijn om de opleiding af te maken. Maar dat strookt niet met de informatie die ik uit Kabul krijg.'

In maart leek een oplossing in zicht voor de vrouwen, mét instemming van de Afghaanse autoriteiten. Maar de uitwerking verliep traag: gedraai bij de Taliban, die de instemming weer introk, en 'stroop' bij de Nederlandse instanties. Terwijl de einddatum van het project naderde, was een oplossing voor de vrouwen nog altijd niet gereed. Hedwig Bruggeman van het Wageningen Centre for Development Innovation (zie kader) over die impasse: 'Begin dit jaar stond

alles klaar voor blended onderwijs aan de vrouwen. Die plannen ging in de ijskast, in overleg met alle betrokkenen, toen de Taliban-autoriteiten lieten weten dat er 'spoedig' een beslissing genomen zou worden of deze vorm van onderwijs aan vrouwen toegestaan zou worden. Er is nog steeds geen uitsluitsel.'

WUR heeft sinds 31 oktober geen formele, contractuele betrekkingen meer met het NAEC. Ondertussen zitten de Afghaanse vrouwen in hetzelfde schuitje als een jaar geleden. Ze hebben nog twee semesters te gaan en dan zijn ze gediplomeerd. Het WDCI laat weten dat het NAEC de vrouwen wel een certificaat heeft verstrekt voor goed doorlopen onderwijs. Ook krijgen ze nog een aanbevelingsbrief van WUR, zodat ze na een eventuele doorstart van het NAEC kunnen doorstuderen – of aan een andere instelling die onderwijs aan vrouwen hervat. Dat biedt geen soelaas, vindt Van Otterloo.

Valt er niets te verzinnen waardoor de vrouwen toch hun opleiding kunnen afmaken?

Van Otterloo: 'Volgens minister Schreinemacher is de situatie daar nu te

gevaarlijk voor. Natuurlijk zijn er risico's, maar volgens mijn Afghaanse contacten is de dreiging niet wezenlijk veranderd sinds maart. De vraag is op welke informatie de minister haar oordeel baseert. Een Volkskrant-artikel wekt de indruk dat het van WUR komt.'

Valt het in werkelijkheid dan wel mee met de risico's?

'Ik ken de betrokken Afghanen goed; het zijn doodnormale burgers – geen waaghalzen. Veiligheid heeft altijd vooropgegaan bij het project. Als zij zeggen dat het kan, wie zijn wij dan om te bepalen dat het niet kan? De vrouwen geven duidelijk aan weer naar school te willen. Hun families geven toestemming, en die laten hun dochters echt niet zomaar de straat op gaan. Ik vind het arrogant dat de Nederlandse instanties het beter denken te weten over de risico's. De vrouwen wordt een keuze ontnomen, 'voor de zekerheid'. En dat terwijl niet wij, maar zij de veiligheidsrisico's lopen. Politici

Door de Taliban achtergelaten munitie bij akkers in Balkh, Noord-Afghanistan. • Foto Shutterstock

lijken meer waarde te hechten aan een schoongeveegd straatje dan aan het lot van deze 36 vrouwen.’

Is er nog iets wat WUR kan of moet doen?

‘In formele zin: nee. Op 31 oktober liep het contract af. Daarmee eindigde formeel de rol van WUR. Persoonlijk vind ik dat WUR ook een morele plicht heeft om de vrouwen te helpen, maar zo zitten de partijen niet in het spel. Het Wageningse enthousiasme voor dit project vond ik al nooit heel groot, en de chaotische omstandigheden in Afghanistan hebben dat niet beter gemaakt.’

Volgens ontwikkelingsorganisatie Spark volstaat 150 duizend euro om de vrouwen hun opleiding te laten afmaken.

‘Wat nu moet gebeuren, is dat Buitenlandse Zaken rechtstreeks een contract sluit met de school in Afghanistan. Of, als dat te lastig is, met een ngo die bereid

is financieel te intermediëren – die zijn wel te vinden. Schreinemacher wil voor het eind van dit jaar de opties uitgezocht hebben. Maar dan zijn we dus twee maanden verder voordat de vrouwen weten waar ze aan toe zijn.’

Wat gaat verloren als het NAEC toch moet stoppen?

‘Voor de 36 vrouwen is dat een groot drama, dat vooropgesteld. Wat het instituut betreft het instituut: er is veel bereikt. In de afgelopen tien jaar zijn talloze men-

sen opgeleid en is een nieuw lesprogramma verspreid over 150 scholen. Toch gaat iets belangrijks verloren als het NAEC stopt: het vermogen van Afghanistan om zelf landbouwonderwijs te verbeteren. Dat hóeft niet: de Islamic Development Bank heeft al gezegd een doorstart te willen meefinancieren, mits Nederland aan boord blijft. Ik hoop dat dat lukt. Al is mijn ervaring inmiddels dat loyaliteit richting de mensen voor wie we zeggen ons in te spannen, niet Nederlands sterkste punt is.’ ■

NAEC & WCDI

Het National Agriculture Education College (NAEC) is een Afghaanse lerarenopleiding voor het landbouwonderwijs, in 2009 opgezet met geld van Nederlandse ministeries (BuZa, Landbouw). De aansturing van het project kwam destijds bij Van Hall Larenstein, toen nog samen met WUR. Later werd dat het Wageningen Centre for Development Innovation (WCDI). Sinds 31 oktober heeft WUR/WCDI geen contractuele betrekkingen meer met NAEC. Het WCDI laat weten nog wekelijks te vergaderen met het NAEC-bestuur om alles zorgvuldig af te ronden. ‘Ander gesprekspunt is hoe WCDI de studenten kan ondersteunen. We hebben een constructieve relatie met het NAEC-bestuur. Ook met Buitenlandse Zaken proberen we oplossingsgericht mee te denken’, aldus WCDI's Hedwig Bruggeman.